

SLOVENSKI NAROD

Izjava vsak dan popoldne, izvzemski nedelje in praznike. — Inserati do 30 petek v Dn 2. — do 100 vrt Din 2.50, od 100 do 300 vrt v Dn 2. — večji inserati petki vrt Din 4. — Popust po dogovoru. Inseratalni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12. — za izvenzemstvo Din 25. Rokopisi se ne vratajo.

Uredništvo in upravnštvo

Ljubljana, Knašova ul. 5

Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

PODROUZNICE:

MARIBOR, Grajski trg št. 8. —

NOVO MESTO, Ljubljanska c. tel. št. 26.

CELJE, Kocenova ul. 2. — Tel. 190

Jesenice, Ob kolodvora 101. —

Račun pri pošt. ček. zavodu v Ljubljani št. 10.351.

PREVOZ ŽRTEV „R 101“ V LONDON

Davi so prepeljali 47 krst v vestminstrsko mrtvašnico, kjer so jih položili na mrtvaški oder — Pogreb bo v petek

Pariz, 8. oktobra. Včeraj odnosno davi so bile žrtve strašne katastrofe, ki je zadela zrakoplov »R 101« na potu v Indijo, prepeljane v London. Francija in Anglija sta izkazali pokojnim tako čast, kakor jo uživajo le največji narodni junaki. V Franciji in Angliji je bil včerajšnji dan proglašen za narodni žalni dan in na vseh javnih poslopjih so bile izvedene žalne zastave.

V Beauvaisu se je že v zgodnjih jutranjih urah zbrala velika množica prebivalstva, da prisostvuje prevozu 47 krst, v katerih počivajo začasno telesni ostanki nesrečnih žrtev. Ob 9. so prišli v Beauvais s posebnim vlakom oficijski zastopniki francoske vlade in francoskih oblastev z ministrskim predsednikom Tardieujem na čelu. Večje število sorodnikov nesrečnih žrtev ter zastopnikov angleškega letalstva je prispele po prejšnjega dne. Krste so bile položene na mrtvaški oder v mestni dvorani, odkoder se je nato razvil dolg sprevod proti kolodvoru. Preden so krste, ki jih je pokrivalo ogromno število vencev in šopkov, med njimi tudi venca angleškega kralja in predsednika francoske republike, položili na lafete, je imel mestni župan ganljiv govor, v katerem je izrazil obžalovanje vsega prebivalstva nad težko izgubo, ki je zadeval angleško letalstvo. V imenu francoske vlade je govoril minister za letalstvo Eynac. Med šparljam častnih čet in ogromne množice naroda so nato la-

fete s krstami krenile proti kolodvoru. Med pogrebom je krožilo v zraku nad 200 francoskih in angleških vojaških in civilnih letal. Na kolodvoru je bil pripravljen poseben vlak z mrtvaškimi vozovi, katerim so bil priključeni slovenski vozovi za sorodnike in oficijalne zastopnike. Med salvo topovskih strelov, sviranjem žalostink in zvonenjem v vseh cerkvah, je vlak ob 1. krenil proti Boulogni. Tu so ob 5. popoldne vkrcali krste na angleška ruščica »Tempest« in »Tribune«, ki sta nato krenila v Dover.

London, 8. oktobra. V dežju in viharju sta rušilca »Tempest« in »Tribune« ob 11. ponoči prispevali v dooversko luko. Kljub pozni uri in nalinu je pričakovana prihod parnikov mnogotisoč glava množica. Krste so takoj prenesli na pripravljeni vlak, ki je na to krenil v London. V ranih jutranjih urah so krste prepeljani v westminstersko mrtvašnico, ki je bila v ta namen preurejena v nekako kapelo. V dolgi vrsti je položenih vseh 47 krst, na mrtvaški oder. Vsa mrtvašnica je odeta v črino, ob krstah pa tvorijo častno stražo angleški letalski oficirji. Od ranega jutra romajo iz vseh delov mesta dolge procesije proti mrtvašnicam, kjer vladna toliko gnječa, da policija komaj vzdržuje red. Pogreb se bo vršil v petek dopoldne. Najprvo bo maša zadušnica v katedrali sv. Pavla, nato pa bo do krste zopet prepeljane na kolodvor

in nato z vlakom v Cardington, kjer bodo žrtve pokopane v skupnem grobu. Sorodniki so nato že pristali. Na državne stroške bo postavljen nad grobom monumentalni spomenik. Krašča bo pri pogrebnih svečanostih zastopal prestolonaslednik.

London, 8. oktobra. Listi priobčujejo vsa mogoča ugibanja o vzrokih zrakoplovne nesreče v Beauvaisu. Mnogi veččaki sodijo, da se je nesreča pripetila zaradi prevelike obtežitve. Ugotovljeno je namreč, da je zrakoplov plul že iz Cardingtona nenavadno nizko in da se ni mogel povzpeti v želeno višino. Listi pri tej priliki hvaljevno omenjajo izraze sočutja in časti, ki so bile izkazane žrtvama nesreče v Franciji. Zalnega spredava v Beauvaisu se je udeležil sam predsednik francoske vlade.

Washington, 8. oktobra. Ameriška vlada oficijelno objavlja, da zaradi katastrofe angleškega zrakoplova R 101 ne bo ustavljen ameriški zrakoplovni gradbeni program ter se bo nadaljevanje zgradba treh zrakoplovov, ki bodo po velikosti prekašali R 101. Predsednik Hoover je nadalje izjavil, da je ameriška vlada pripravljena na izrešno prošnjo posameznih držav dovoliti izvoz večje količine helija za polnilje zrakoplovov. Kakor znano, je bil R 101 polnjen z gorljivim plinom, kar je tudi glavni vzrok te strašne katastrofe.

Slovenski zdravniški kongres

Split, 8. okt. V okviru veslovenskega zdravniškega kongresa so včeraj poslovale posamezne sekcije, ki razpravljajo o podobnih problemih, ki so na dnevnem redu tega kongresa. Ostali udeleženci, ki niso zaposleni pri delu sekcij, so napravili temu današnjega dne izlete v splitsko okolico.

Povratek naših izletnikov iz Grčije

Beograd, 8. okt. V ponedeljek so se vrnili iz Grčije udeleženci ekskurzije zastopnikov jugoslov. gospodarstva. Na konferenci, ki se je vršila v Atenah med našimi in grškimi zastopniki, je bilo sklenjeno, da se osnuje v Atenah posebno tajnik, o česar naloga bo obstajala v tem, da posposuje medsebojne trgovinske stike. Na konferenci se je podrobno analiziralo stanje jugoslovenskega in grškega gospodarstva ter se ugotovili vsi oni predmeti, ki prihajajo v poštev za medsebojno trgovinsko izmenjavo.

Zakon o zaščiti brinovega lesa

Kralj je podpisal na predlog ministra za šume in rudnike zakon o zaščiti brinovega lesa za zrakoplovne potrebe

Beograd, 8. oktobra. AA. Nj. Vel. kralj je na predlog ministra za šume in rudnike podpisal zakon o zaščiti specijalnega brinovega lesa za potrebe državne obrambe. Zakon se glasi:

Cl. 1. Ves brinov les, ki se nahaja v državnih, prostih ali servitutnih gozdovih, kakor tudi v gozdovih, ki spadajo v kupoprodajne pogodbe na dolge ali kratke roke, zatem v občinskih, plemenskih in komunalnih gozdovih, in ki je po svojem značaju in tehnični sposobnosti potreben zrakoplovstvu ter za vojaško in civilno domačo aeroplansko industrijo, je izvzet od redne seče in izvoza kot sredstvo državne obrambe.

Cl. 2. Minister za šume in rudnike bo v soglasju z ministrom vojske in mornarice določeval količine seče, obdelave, nege in obnovne tega lesa po predpisani minister za šume in rudnike pravilnik v roku 3 mesecov po uveljavljanju tega zakona.

Cl. 3. Ta zakon stopi v veljavo in dobri obvezno moč z razglasitvijo v »Službenih Novinah«.

Zasedanje velikega fašističnega sveta

Zasedanje bo trajalo dalje časa, ker ima rešiti važne zadeve — Fašistični prostovoljci v vojski

Rim, 8. oktobra. V palači Venezia je pričelo zasedanje velikega fašističnega sveta, ki mu predseduje sam ministrski predsednik Mussolini. Na zasedanje sveta so dopiseli skoro vsi člani, med njimi tudi že novoimenovani minister za promet Ciano, dalje Edmondo Rossoni in bivši finančni minister Alberto de Stefani.

Zasedanje velikega fašističnega sveta bo trajalo dalj časa, ker je zanj pripravljen zelo obširen dnevni red. Posebno pozornost zbuja prva točka, poročilo o zunanjopolitičnem in notranjem političnem položaju Italije. Ob tej priliki bo imel zunanjji minister Dino Grandi dajše poročilo o stanju italijansko-francoskih pogojitev ter o vrozkih, ki so povzročili prekinitev teh pogojanj. V fašističnih krogih zatrjujejo, da bo imel daljši govor tudi predsednik Mussolini, ki bo podal načelne izjave o stališču Italije v vprašanju pomorske paritetne s Francijo.

Razen tega bo razpravjal veliki svet še o pereci gospodarski krizi v Italiji in o ukrepih za omejitve stalno naraščajoče brezposelnosti, o smrtni kazni po novem kazenskem zakonu, o sodnem postopku za militske, ženske atletike, podeželskih fašističnih korporacijah, faših in inozemstvu in prisilji desetletnice počoda na Rim.

Rim, 8. oktobra. AA. Oktobersko zasedanje velikega fašističnega sveta je bilo otvorenje snoči ob 8. Pred prehodom na dnevni red je predsednik vlade poslavil

senatorju Marconiju, ki bo kot predsednik italijanske akademije sodeloval v velikem fašističnem svetu. Senator Marconi, je dejal Mussolini, je proslavil s svojim ženjem ne samo italijanski narod, marveč dviga tudi ugled in čast velikega fašističnega sveta.

Nato je Mussolini sporočil svetu izpremembe zadnjega časa. Za tajnika stranke je bil imenovan Giuriati. Novi direktor stranke je tale: tajnik Giuriati, podpredstavnik Achille Starace in Hacci, administrativni tajnik Giovanni Marinelli, člani direktorja pa so Carlo Scorzà, Umberto Klinger, Gabriele Parolari, Arturo Marpicati, Rodolfo Demartino, Leonardo Daddabo.

Zatem je Turati pojasnil neke strani svojega delovanja. Veliki svet mu je izrekel zahteval za vodstvo tajniških poslov fašistične stranke v zadnjih 5 letih. Veliki fašistični svet je nato pozdravil novega tajnika Giuriatija, ki se je proslavil kot invalidni intervencionist, kot reški legijonar in kot vodja črnih srajcev, z izrazom upanja, da bo novi tajnik na tem mestu okreplil stranko.

Rim, 8. oktobra. 48 bataljonov fašistične milice se je Mussoliniju in generalnemu guvernerju milice prostovoljno ponudilo, da bodo vršili 10letno prezenčno službo v vojnih oddelkih.

Socijalistična ofenziva proti avstrijski vladi

Nezaupnica Vaugoinovi vladi v dunajskem deželnem zboru

Dunaj, 8. okt. V ponedeljek se je vršila

seja dunajskega občinskega sveta kot deželnega zборa, ki je bila sklicana, da bi se imunizirali neki konfiscirani članek »Arbeiter Zeitung«. Imuniziranje se je izvršilo z nujnimi interpelacijami, ki so vsebovale tudi konfiscirane odstavke nekaterih drugih listov. V debati o nujnosti je prišlo do velikega hrupa in je vse že kazalo, da se bo razvil celo pretep. Interpelanti so poudarjali, da so se pri konfisciranih izvršile kaznive kršitve zakona ter so zahtevali od deželnega glavarja, naj obsodi tako konfiscirano prakso v svarilu odgovornim faktorjem pred njihovim nevarnim početjem.

Deželni glavar Seitz je poudarjal, da je glavni vzrok motenj gospodarske življivine v omenjenem zaupanju trgovcev. Vsaka bela lisa v količki razširjenem listu zbuja v inozemstvu bojazen zaradi dotočne države. Dolžnost je, da se gospodarstvo in finance nele samo konsolidira, temveč jima da tudi videz urejenosti. Govornik je svrnil pred dejanji, ki bi lahko povzročili, da Avstrija letosno jesen zopet priša v položaj, v kakršnem je bila lani, ko se je beležil beg kapitala iz Avstrije v toliki meri, kolikor je znašalo celo inozemsko posojilo.

Na vzklik krščanskega socialističnega partizanca Preyerja, da so socialni demokrati boljševiki in so hoteli izvesti prevrat, je deželni glavar Seitz odvrnil, da je vzklik zelo značilen. Ako se hoče stranko, ki ji pripadata dve tretjini prebivalstva Dunaja in ki upravlja glavno mesto ter okolico, označiti kot boljševiško, potem je to jasen dokaz, kakšno naziranje o Dunaju se hoče razširiti v inozemstvu. Od takega naziranja je potem prizadeta vsa Avstrija, zlasti usoden

vpliv pa ima na trgovino in industrijo.

Pri tem je došlo do burnega prercanja med krščanskimi socialci in socialističnimi demokrati. Krščanski socialisti so zlasti protestirali proti sklicanju seje.

V nadaljnji debati je poslanec dr. Danneberg poudarjal, da notranji minister Starhemberg živičga na zakon, da se je tudi kot minister skliceval na svojo fašistično prizego ter je zvezni vodja Heimwehra podpisal, ko je komaj postal minister, izjavil, ki napoveduje odkrito kršitev ustave, češ, da se ne bo umaknil, čeprav bi prišla rečna večina. Razen tega je Starhemberg pozival tudi k umoru mestnega svetnika Breitnerja, kateremu ni vreden odvezati čevljev. Nato je dr. Danneberg predlagal naslednjo resolucijo:

»Dunajski deželni zbor naslavlja kot poklicano zastopstvo dunajskega prebivalstva na zvezno vlado nujno opozorilo, naj ne vznemira javnega mnenja in še bolj poslabšuje žalostnega gospodarskega položaja. Kršenje tiskovne svobode, igračanje s protustavnostmi in grožnje ministrov morebitno združiti razpoloženje, iz katerega se lahko roditi nevarna gospodarska panika. Zato deželni zbor slovensko protestira proti režimu, ki hoče terorizirati ljudsko voljo ter uničiti svoboščine, in poziva deželnega glavarja, naj stori vse, da se zavarjujeta ustavni in zakonitni mir. V tem smislu sprejemlja deželni zbor odgovor deželnega glavarja na znanje.«

Po govoru krščanskega socialističnega partizanca Gschladta, ki je označil resolucijo kot poniranje deželnega zborja na volini shod, je bila resolucija sprejeta z glasovi socialističnih demokratov, nakar je bila seja zaključena.

Uspehi brazilskega revolucionarjev

Vlada vpoklicala 420.000 rezervistov — Uporniki zavzeli Pernambuco

London, 8. oktobra. Položaj v Braziliji postaja čimdalje bolj resen. Revolucionarno gibanje je zavzelo tako velik obseg, da je bila zvezna vlada prisiljena vpoklicati 420.000 rezervistov. Vlada je takoj odpovedala proti upornikom 100.000 mož. Po zadnjih poročilih koraka 80.000 revolucionarjev proti Rio de Janeiru, kjer so koncentrirane močne vladne čete.

Poročilo brazilskega poslaništva v Londonu pravi, da so prometne zvezze z državo Rio del Grande del Sud prekinjene in da niti tamošnji konzuli ne morejo občevati s svojimi vladami in poslaništvi v Rio de Janeiro. V državi Pernambuco se vrše med vladnimi četami in revolucionarji revolucionarjev. Tamošnji guverner je zaprosil za naglo pomoč.

Na londonski borzi so napravile zadnje vesti iz Brazilije silen vtiš in so brasilski državniki, industrijski in bančni pa-

pirji silno padli. Izgube cenijo na 4 milijarde dinarjev.

Pernambuco, 8. oktobra. Revolucionarji so zasedli mesto Pernambuco po krvavih bojih, v katerih je padlo na obeh straneh veliko ljudi. Vladni guverner je odpovedal na krovu nekega romerkera.

Newyork, 8. oktobra. Ker postaja položaj v Braziliji zaradi vedno večjih uspehov revolucionarjev čimdalje bolj nevaren, je vlada vpoklicala prvi in drugi poziv rezervistov in rekvirirala velike množine živil.

Newyork, 8. oktobra. Brazilská vlada je objavila komunikate, v katerem naglaša, da je velika večina vojske in policije ostala zvezna vladi, ki je zaradi tega zmožna, da zatre revolucionarni pokret. Vlada bo izdala najstrossje ukrepe. V splošnem je revolucionarno gibanje že ponehalo, le v državah Parana in Para se še vedno širi. Vojna mornarica in Para se še v južne luke. Vlada bo nastopi proti upornikom.

Izboljšana g

Dobrodelne ustanove mestnega magistrata

81 denarnih ustanov — Redno se izplačujejo le tri, in sicer dijakiom

Ljubljana, 8. oktobra.
Mestni socijalno politični urad upravlja večje število dobrodelnih ustanov. Nekateri obstojejo iz hiš, ki jih sicer upravlja mestni gospodarski urad, a katerih čisti domes služi v kritje stroškov občinske socijalne politike. Te hiše so:

1. Hiša Franje Studenbergo v Gradišču št. 11.

2. Hiša Antona Černeta v Gradaški ul. št. 16.

3. Dve hiši Marije Pohl-Planinškove v Gradaški ulici, ki so ju po potresu podprt ter na njih mestu sezidali novo hišo s istim namenom.

4. Poslopje meščanske imovine v Stritarjevi ulici.

5. Mestna ubožnica na Karlovški cesti št. 7 in 9.

6. Mestno zavetišče za onemogle v Japljevi ulici št. 2.

Raznih denarnih ustanov ima mestni socijalno politični urad v evidenci 81. Te ustanove so imele pred svojim velik pomen in so bile dobra pomoč mestni občini pri izvrševanju njenih socijalno političnih dolnosti. Ustanove še danes pričajo, da so imeli naši predniki za najrazličnejše prilike in potrebe svojih semeščanov velik smisel.

Znamenita in znana je bila ustanova Frana Metelka za obrtno vajence. Marsi-

kateremu današnjemu ljubljanskemu obrtniku je pomagala ta ustanova v preteklih letih do skromne oblike, obuvala in perila skozi celo dobo njegovega vajenstva. Danes je ta prepotrebna ustanova mrtva, ker je bil njen kapital porabiljen za vojno posojilo.

Nič manj cenjene niso bile ustanove Bernardinijeva, Kraschikowitzeva in Tollmayerjeva za dekljško balo. Druge ustanove so bile zopet namenjene za mestne uboge, za meščanske vdove in sirote, za revne dijake, za onemogle služkinje, za vojaške sirote, za onemogle obrtnike itd. Vse te ustanove so po svetovni vojni postale brez vrednosti, ker jih radi devolucije niso vredno več razpisovati.

Izmeld 81 ustanov se sedaj redno izplačujejo le tri, in sicer:

1. Dr. Košmerlova ustanova za dijake višjega oddeшка obrtne srednje šole in za dijake humanitarne in realne gimnazije. Kapital znaša 100.000 Din.

2. Ustanove ljubljanskega mesta za dijake srednje tehnične šole. Ustanov je 13, vsaka po 1000 Din na leto.

3. Dr. Krekova ustanova za dijake srednje tehnične šole. Kapital znaša 21.454 Din.

Vse ostale ustanove bi kazalo čeč čas, ko kapital naraste, strnitri v manjše število ustanov, ki bi v glavnem ustrezale namenom ustanoviteljev.

Državna grafična podjetja pasivna

Važna anketa predstavnikov grafične obrti — Državne tiskarne ogrožajo obstoj privatnih

V Beogradu so se posvetovali te dni zastopniki naše črne umetnosti. Anketa je bila sklicana po iniciativi Zvezne grafičkih delavcev potom centralnega tajništva Delavske zbornice. Udeleženi so se je trije predstavniki centrale grafičnih delavcev, po en zastopnik podružnice Zvezne grafičnih delavcev iz Zagreba, Ljubljane, Beograda, Skoplja, Subotice, Novega Sada, Sarajeva in Splita, predstavnik centranega sindikata Delavske zbornice, po en zastopnik lastnikov tiskarn iz Zagreba, Sarajeva, Ljubljane (g. Hrvatin) in Beograda, predstavniki Centrale industrijskih korporacij ter zastopniki ministrstva prometa, prosvete, vojne in mornarice ter socijalne politike. Po posvetovanjih je bila sprejeta obširna resolucija, ki je za položaj grafične obrti v naši državi zelo važna.

V resoluciji je med drugim rečeno, da so v naši državi poleg zasebnih grafičnih podjetij (tiskarne, litografije itd.), tudi državne tiskarne bodisi kot samostojna podjetja (državna tiskarna v Beogradu, Sarajevu in Zagrebu, državna novčanica v Beogradu in vojni geografski zavod v Beogradu) ali pa so priključene poedim državnim ustanovam in zavodom (direkcija pošti in brzojav v Ljubljani, direkcija državnih telefonic v Ljubljani in v Suboticu, Čeckovi zavod v Ljubljani in v Zagrebu, moška kazničnica v Mariboru, moški kazničnici v Stari Gradiški in Dom maloletnih v Beogradu). Resolucija je ugotovila, da so bila ta državna podjetja ustanovljena z državnim denarjem, državi pa prinašajo samo škodo, ker se vsa pasivna. Na anketi zbrani predstavniki grafične obrti so kot strokovnjaki ugotovili, da ogrožajo državna grafična podjetja obstoj privatnih tiskarn in sicer vedno bolj. V dokaz so predstavniki privatnih grafičnih podjetij navajali:

Državne tiskarne se upravljajo izven državnega proračuna in ne polagajo vsačkoletne bilance. Njihovi upravniki niso odgovorni za njihov uspeh ali neuspeh, ne plačujejo davkov in drugih državnih dajatev, imajo ugodnosti brezplačnega dovoza in odvoza ter razne druge beneficije, pa so podjetja navlči temu pasivna tako, da ima država vsako leto občutno izgubo. Dr-

žavne tiskarne so ustanovili povečini strokovno neizobraženi uradniki pogosto brez vsake stvarne potrebe. Ker nujnici ustanovitelji niso imeli dovolj izkušenj, niti kvalifikacij v grafični stroki, je jasno, da je utrpel država že pri samih investicijah občutno škodo. Dogajalo se je tudi, da so začeli taki ljudje pogosto dobivati pojme o grafični tehniki, v kateri je potrebna absolutna strokovna kvalifikacija in večletna praksa, še po nastopu službe.

Državne tiskarne sodelujejo na licitacijah tiskarskih potrebščin za državne urade. Ker ne plačujejo davkov, uživajo razne druge beneficije, in ker jim je pri tem vseeno, ali bodo imela njihova podjetja večjo ali manjšo izgubo, so njihove ponude seveda vedno najnajšje tako, da privatne tiskarne, ki spadajo med največje davkoplaca, ne morejo dobiti državnih naročil. Cene tiskovin, ki jih nudijo državne tiskarne, ne krijejo pogosto niti stroškov za materijal in že na licitacijah se jasno vidi, da bodo imela državna podjetja izgubo. Država odnosno davkoplaca, med katerimi so tudi privatne tiskarne, mora že itak kriti ves deficit.

Tiskarne v naši državi so se začele tehnično zelo izpopolnjevati, toda zaradi splošne gospodarske krize so zadnja leta v zelo slabem gmotnem položaju, a državne tiskarne jim odvzemajo še ono pičle dele, ki so ga imele nekako do 1. 1925 z državnimi tiskovinami. Državne tiskovine se naročajo v državnih tiskarnah, docim ostajajo privatnim tiskarnam samo velika bremena v obliki davkov in drugih državnih dajatev. Bilo bi pravljeno in za državo najbolj rentabilno, da bi državna podjetja naročala tiskovine izključno v privatnih tiskarnah.

Anketa je zahtevala, naj državne oblasti v bodoče čim bolj podpirajo privatne tiskarne, da se bodo mogli razviti in da se bo s tem dvignil kulturni nivo naše države. Država sama naj poskrbi, da se ne bodo več ustanavljale nove državne tiskarne. Vse tiskovine, ki jih potrebujejo državne ustanove, naj se naročajo v privatnih tiskarnah in sicer potom licitacij najnajšim ponudnikom.

kva je obiskal, da le z malimi presledki sedi v kazničnici.

Iz arresa je prišel in je bil zopet namenjen skozi Crni graben v Savinjsko dolino. Tisti torek po sv. Jerneju je v Moravčah veliki sejem, pa je krenil mimo greško in zvečer pred praznikom v znameniti dekanjski cerkvi pregledal nabiralnike. Kakih šest je bilo zaprtih, pravil pri velikem oltarju je bil pa odprt in v njem je našel 581 Din 65 p. Kako so ugotoviti to vsoto tako natanko, je težko — zmanjšati, a najbrž so našli toliko pri njem, ko so ga zaradi potepanja aritrali. Povedati seveda ni mogel, odkod imen denar, in orožniki so poizvedovali, komu je zmanjšal. Dejal je, da je naberaili okrog Zagorja, kjer so mu mesarji dajali kar po kovaču. No, te naivne pripovedke mu pa orožniki niso mogli kar tako verjeti in so ga gonili okrog mesarjev iskat dobrotnike. Seveda zmanjšal. Tudi je povedal, da je v Moravčah gospodu dekanu prodal dve slike, ki mu jih je plačal s samim drobžem. Gospod dekan je pa poklical oba ključarja in šel odpirat puščice. Najprej v malo osamljenem kapelico, potem pa se v dekanjsko cerkev, vse po vrsti. Povod je bilo vse v redu, ključavnice zaklenjene in denarje toliko, kolikor ga je navadno vsako leto od Novega leta do sv. Jerneja, samo pri velikem oltarju bi imelo biti 600 Din, sedaj je bilo pa le za otroško prgišče drobža. In imeli so tiča, ki je tudi vse lepo priznal, samo izgovarjal se je, češ, da je bila pu-

ščica odprta. Gospod dekan je sicer pod prisego izjavil, da je mogoče, vendar pa skoraj neverjetno, posebno ker se je na nabiralniku malo pozvalo, kakor bi ga olnedko s silo odprl, a vendar dobrodulni dekan po vesti ni mogel oboženca z govorstvo obdolžiti vلوم. Škodlj je vsa povravnata, tativne se je s priznanjem tudi skesal grešnik in revez je revez, pa je že kazalo za tativno dosti velika, si je misli dobiti gospod, ali sodniki niso smeli postaviti svojega srca in so Čebeli za vлом dali 2 leti rojbe in še 2 leti izgube državljanskih pravic.

Čebela je smatral kazen za zasluženo in jo je brez ugovora sprejel, bo vsaj enkrat zopet doma, sirote, ki ni izgubil še čuta za pravico. Ko mu je predsednik čital kazni, je obtoženec strokovnjaško povraval paragraf, češ, da je bil takrat obsojen po milejšem, in tudi krivic se je upril, ker je baje v spisu, da je bil aretin dan v dva dni pozneje, kakor je bil v resnicu. Gre namreč za dva dni svobode, ker mu je vstrel preiskovalni zapor, in svobodo ljudi bi tudi revez, ki mu je edini dom kazniški.

ag

Gostovanje „Soče“ na Vrhniku

Vrhnik, 8. oktobra.

Dramski družina »SOČE« vprizorja v nedeljo, 12. t. m. ob 20 v dvorani »Rokodelske doma« na Vrhniku eno najznamenitejših dram iz svetovne dramske literature — STRINDBERGOVEGA »OCE-TA.«

Družina, ki obstoji povečini iz igralcev iz zasedenega ozemlja, se je pred časom osnovala s ciljem, da prireja umetniške turneve v onih krajih, kjer še nimajo stalnih gledališč, da tako nudijo širšim platem ljudstva proti skromni odškodnini, sicer le večjim mestom dostopem umetniški užitek.

Skupina, ki jo igralski vodi dolgoletni član in bivši vodja slovenskega gledališča v Gorici — g. Košuta, goji le visokovreden dramski repertoar, ki stavlja, umetno, na povprečnega igralca visoke zahteve. Zato je g. režiser zbral okrog sebe le skromno peščico resno stremčnih talentov, katerih vsakega diči velika umetniška ambicija. Navedene lastnosti posameznikov dvigajo družino kot tako nad povprečnim diletantizmom in vzbujajo upravičeno načelo, da bo iz te skupine izšlo nekaj odličnih bodočih poklicnih igralcev.

Prepričani smo, da bo družina, kakor že ob prilikih doseganjih gostovanj po različnih naših krajih, s svojim gostovanjem v polni meri zadovoljila tudi Vrhničane in upamo, da bodo v nedeljo napolnili dvorano Rokodelskega doma do zadnjega kotička.

Prodajo vstopnic za to vprizoritev je dobrohotno in prostovoljno prevzel g. Jezerski v Rokodelskem domu. Vse ostale podrobnosti so razvidne iz letakov.

Violinski koncert Karla Rupla

V petek zvečer je v veliki dvorani hotela »Union« priredil violinist Karel Rupel koncert, pri katerem je sodeloval kot spremljevalec na klavirju konservatorist Marijan Lipovšek. Ta koncert je bil ob enem tudi prvi koncert letosne sezone in ga smemo vsled svoje uspešnosti in dokaj dobrega obiska smatrati kot srečen omen za nastopajočo koncertno dobo.

Karel Rupel je član glasbeno obilno nadarjeni primorske familije. Užival je violinist pouk pri Sancinu, članu Zikovega kvarteta, sedaj ravnatelju celjske Glasbene Matice, se odlično izpopolnjeval pri Slaju, profesorju ljubljanskega konservatorija, ki mu je dal izmed vseh njegovih učiteljev največ, toliko, da lahko rečemo, da je uspeh Rupla istočasno uspeh Slaja, neumorno sodeloval pri Orkestralnem društvu, nato odšel k svetovno slavnemu violiniskemu pedagogu Ševčiku v Pisek, oddal pa pot francoski štipendist v Pariz k Thibaudu, kamor v nadaljnjo izpopolnjevanje namerava še oditi, kajti umetnik brez motorne sile neprestanega učenja, učenja ki se zamore konkati le z njim samim, ni dolgo časa umetnik, ker postane rokodelec, ki kmalu zaostane in zarjava.

Rupla odlikuje skromnost in zayest, da se je ubral trnjevo pot violinistske virtuoza in to prvega slovenskega violinistskega virtuoza, ter vera vase in v svoje težko, napram sebi, svojemu narodu in umetnosti odgovorno delo.

Prepričam sem, da bo z železno vztrajnostjo in krepko neomajnostjo pridobil še vse to, kar mu morda danes kot mlademcu, a visoko nadarjenemu violiniskemu virtuozu še manjka.

V Pisku in Parizu, tekom dveh let, je izpopolnil tehniko svojega grana, ki jo je užival v najbolj koncentrirani formi, do osuplosti. Tako leva, kot desna roka premaguje eleganco in lahkonost skoraj vse ogromne težave, ki jih lahko niti ne slutijo. V visoki meri je razvita pri njem moč, jasnost, sigurnost, gibkost in samostojnost prstov leve, ter prročnost, zaokroženost in zamah v zamah desne roke. Vse vrste oktavnih, terčnih in akordnih prijemov, vetrojnih trilčkov, blaželetov, pikatkov itd. so gladke in skrbno izdelane. Toda ne samo tehnična plat njegove igre, tudi doživetje, interpretacija kompozicij, ki jih je podal, je pokazala bogato notranje življenje in dostikrat samostojnost simpatičnega mladega človeka. Tehnika je pač most, preko katerega moraš, ako hočeš priti do jedra umetnosti. Brez tehnike ni umetnosti, pa naj bo ta kakršnakoli. Toda tehnička sama ni in ne sme biti edini cilj. Da se tega v polni meri zaveda tudi Rupel, smo slišali iz Tartinija, Mozarta in Bacha. V Tartiniju morda še nekolič sam s seboj nezadovoljen in nepomirjen je v Mozartovem mnogu od najambicioznejših violinistov igranem d-dur koncertu pokazal.

ag

zal umetniško globino in toplo občutenje, v kadenci pa imponirajoče tehnično obvladovanje snovi, kateri dojem se je pri poslušalci stopnjeval še pri silno težki Bachovi »Cakon«, preizkusnem kamenu največjih virtuo佐. Ta prvi del programa bi del čast vsekemu velikemu gosoču. Povprečna publiko zasleduje in občuduje bolj zunanjost, ker ji je lažje umliva in bližja, zato se ob prvem delu ni mogla in znala navdušiti tako, kot ob drugem, v katerem smo slišali prikupljive notranje-muzikalne lažje stvari, kot so n. pr. ljubezni, rafinirani Milhandov »Le Printemps«, daleč eden izmed najlepših Dvočakovih »Slovenskih plesov« ples v emolu in blesteči prireditvi slavnega Kreislerja, Angleja Elgarja salonski »La Capricieuse«, sicer dočaj prazna muzika, bravurozni Riesov »Perpetuum mobile« ter troje Spencov Albeniza »Tango«, Falla »Danse espagnole«, oba v Kreislerjevem aranžmanu in Ninodo »Saeto« v »Granadino« v prireditvi Kochanskega: vse repertoar violinistov virtuo佐 dobrega slovenega doma.

Predsednik Hoover je silno omejil priseljevanje v Ameriko. Jugoslovenska kvača, ki je itak majhna, bo za nedoločen čas

se manjša. Samo najbližji sorodniki, ki so materialno odvisni od naseljenca, smoje se priti semkaj.

To pomeni, da bo pridobivanje novih članov za Slov. narodno podporno jednotno vedno težje. Rezervar naseljence, iz katerega črpajo naše organizacije novo članstvo, se suši v vse kaže, da se kmalu posluši. Vrzeli, ki nastajajo v SNPJ radi smrti članov in drugih vzrokov, bo treba odsiej maščiti vecidel z mladino.

Danes se prelavljajo v jednotni naseljeni, starejši člani, ki se vedno odločujejo v organizaciji in jih dajejo smernice. Daleč pa ni več čas, ko bo hrbenica SNPJ v mladih industrijskih delavcih: izučenih mehanikih in deloma profesionistov.

Mladi, v Ameriki rojeni člani ne bereta slovenskih listov in knjig. Malo jih je, ki dobro razumejo slovensko. Bero angleške liste in večinoma sportne revije.</

